

Väestöntutkimuslaitos

Alli Paasikiven säätiön hallitus myönsi 18.4.2011 Väestöliiton Väestöntutkimuslaitokselle 50 000 euron avustuksen tutkimushankkeelle 'Vanhemmuus, parisuhde ja sukupolvet kahden kulttuurin perheissä'. Tutkimuksen tulokset julkistetaan vuoden 2012 Perhebarometrina sekä tieteellisinä artikkeleina.

Tutkimushankkeen tausta

Kansainväliset liitot lisääntyvät jatkuvasti Suomessa kuten muissakin jälkiteollisissa maissa yleisen liikkuvuuden kasvun myötä. Suomessa yli 170.000 lasta ja aikuista elää kahden kulttuurin ydinperheen arkea. Kahden kulttuurin perheiden elämässä vanhemmuutta ja sukupolvien välistä yhteyttä toteutetaan yli monenlaisten rajojen. Kansainväliset liitot ja niihin syntyneet lapset kohtaavat usein ennakkoluuloja, jotka vaikuttavat heidän hyvinvointiinsa. Kansainväliset avioliitot purkautuvat Suomessa huomattavasti useammin kuin liitot keskimäärin, mutta syitä siihen ei tarkkaan tiedetä. Kahden kulttuurin perheistä ja parisuhteista on toistaiseksi tehty vain muutamia, laadullisia, tutkimuksia Suomessa.

Aineisto

Tutkimuksessa selvitetään suomalais-ulkomaalaisten perheiden syntyä, vanhemmuuden toteuttamisen tapoja, parisuhdetyytyväisyyttä ja sukupolvien välistä yhteydenpitoa Suomessa ja yli rajojen Väestöliiton keräämän postikyselyaineiston sekä Tilastokeskukselta tilattavan rekisteriaineiston avulla. Postikyselyaineisto on osoitettu otokselle suomen-, ruotsin- ja saamenkielisiä, jotka ovat avioliitossa vieraskielisen kanssa (otos 2500 henkilöä) sekä vieraskielisille, jotka ovat avioliitossa suomen-, ruotsin tai saamenkielisen kanssa (otos 3500).

Hankkeen toteutus ja nykytilanne

Tutkimushanketta ovat toteuttaneet Väestöntutkimuslaitoksen tutkija Lassi Lainiala sekä erikoistutkija Minna Säävälä. Minna Säävälä on toiminut hankkeen vastuullisena tutkijana, laitoksen johtaja Anna Rotkirchin alaisuudessa.

Vuoden 2011 marraskuusta helmikuuhun 2012 valmisteltiin kyselylomaketta ja taustoitettiin hankkeen lähestymistapaa. Kyselylomakkeen tekeminen osin ulkomaalaistaustaiselle kohderyhmälle teki lomakkeen työstämisen tavanomaista haastavammaksi. Koska osan suomen- tai ruotsinkielentaito, osalla jopa lukutaito ylipäättään, on rajallinen, kysymysten on oltava mahdollisimman yksinkertaisia, jotta kato olisi mahdollisimman pieni. Lisäksi oli huomioitava aihepiirin sensitiivisyys. Lomakkeet pilotoitiin kv-avioliitossa elävillä vastaajilla ja kommentteja pyydettiin useilta asiaa tuntevilta tahoilta, esim. pariterapeuteilta ja kahden kulttuurin perheiden kanssa työskenteleviltä. 16-sivuinen kyselylomake käännettiin suomesta ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Suomenkielisille postitettiin suomenkielinen, ruotsinkielisille ruotsinkielinen, venäjänkielisille suomen- ja venäjänkielinen, ja muille vieraskielisille englannin- ja suomenkielinen lomake. Näin haluttiin edistää

vastausaktiivisuutta. Vastaaminen on ollut mahdollista myös netin kautta sähköisesti, mutta suurin osa vastauksista on tullut paperimuodossa.

Postikyselyn käytännön toteuttamisen on hoitanut Promail Oy. Yhtiö valittiin postituksen toteuttajaksi, koska ylityksen toiminta oli aiemman yhteistyön aikana havaittu luotettavaksi ja ripeäksi. Ensimmäisen postituskierron tuloksena vastausprosentti on noussut noin 30:een. Vastaamatta jättäneille on lähetetty muistutuskirje toukokuun toisella viikolla.

Postikyselyiden vastausprosentit ovat viime vuosina pudonneet huomattavasti, koska ihmisiä on vaikeaa motivoida vastaamaan. Lisäksi maahanmuuttajaväestö vastaa tunnetusti erityisen heikosti kirjallisiin kyselyihin. Tässä suhteessa olemme tyytyväisiä, jos vastausprosentiksi tulee lopulta yli 35 %. Kyselylomakkeiden vastaukset tallentaa sähköisesti SPSS-ohjelmalla käsiteltävään muotoon KS-Konsultointi Oy.

Olemme tilaamassa Tilastokeskukselta rekisteriaineiston vieraskielisten kanssa avioliiton vuosina 2009, 2010 ja 2011 solmineista kotimaankielisistä. Sen avulla saamme yleistettävän kuvan siitä, poikkeavatko kansainvälisiä avioliittoja nykyisin solmivat henkilöt avioliittoja solmivista keskivertosuomalaisista esimerkiksi koulutuksensa, taloudellisen asemansa tai aviopuolisoiden välisen ikäeron suhteen.

Kyselyaineisto saadaan tilastollisesti analysoitavaksi toukokuun loppuun mennessä. Tulosten pohjalta julkaistaan Väestöliiton Perhebarometri lokakuussa 2012. Loppuvuonna aineistosta tuotetaan muutamia yleistajuisia artikkeleita sekä kaksi tieteellistä artikkelia. Kyselyaineisto, kuten aiemmatkin barometrikyselyt, toimitetaan Yhteiskunnalliseen tietoaarkistoon, josta sitä voivat saada käyttöönsä myös muut tutkijat.

Tulosten käyttö ja vaikuttavuus

Tutkimus tuo perustietoa suomalaisten ja ulkomaalaisten välisistä avioliitoista ja kahden kulttuurin perheistä. Erityisesti paneudutaan kahden kulttuurin perheiden voimavaroihin ja eroihin liittyviin riskeihin sekä sukupolvien välisiin suhteisiin ja tukiverkostoihin. Tutkimustuloksia käytetään hyväksi Väestöliiton perhe- ja parisuhdepalveluiden kehittämistyössä. Tulokset ovat hyödyllisiä myös muille perhe- ja parisuhdetyötä tekeville toimijoille.

Väestöliiton Perhebarometri-julkaisu on yleensä saanut runsaasti julkisuutta ja herättänyt keskustelua. Oletamme, että myös tämän vuoden Perhebarometri antaa mahdollisuuden tuoda aihepiirin tutkittua tietoa esiin julkiseen keskusteluun. Tieteellisesti aineisto on lähes ainutlaatuinen, sillä monissakaan maissa ei ole mahdollisuuksia tavoittaa postikyselyllä edustavaa otosta kv-avioliittoja solmineista. Kvantitatiiviset tutkimuksen näistä avioliitoista ovat yleensä keskittyneet selvittämään maahanmuuton kautta muodostuneiden etnisten vähemmistöjen avioitumistapoja, eivät kantaväestön ja ulkomaalaisten liittoja. Yhdysvalloissa kahden kulttuurin liittoina on useimmiten tutkittu ns. rotujenvälisiä liittoja, joiden tilannetta ei voi verrata suoraan kv-avioliittoihin. Tässä mielessä Väestöliiton tutkimus tuottaa kansainvälisestikin merkittävää tietoa kahden kulttuurin avioliittojen

parisuhdetyytyväisyydestä ja vanhemmuudesta sekä yllirajaisten huolehtimisverkostojen merkityksestä näiden perheiden hyvinvoinnille.

Tulokset tuovat esiin niitä tekijöitä, jotka kv-avioliitossa elävät itse kokevat aiheuttavan liitoissaan hankausta tai heikkoa parisuhdetyytyväisyyttä. Kun tieto näistä tekijöistä lisääntyy, kyetään myös ennaltaehkäisevässä sekä korjaavassa parisuhdeneuvonnassa ja –terapiassa kiinnittämään huomiota näihin seikkoihin.

Hanke on edennyt suunnitellussa aikataulussa ja kustannukset ovat pysyneet budjetissa. Alli Paasikiven säätiön avustuksen lisäksi olemme saaneet pienemmän avustuksen Kotien Kukkaisrahastolta sekä Kotisisar-säätiöltä. Näiden avulla olemme kyenneet toteuttamaan hankkeen suunnitellulla tavalla.

Olemme suuresti kiitollisia Alli Paasikiven Säätiön osoittamasta luottamuksesta ja uskosta tutkimuksen merkittävyyteen. Toivomme yhteistyön jatkuvan tulevaisuudessakin yhtä antoisana.